

Warszawa, 25/11/2008r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-603135-III/08/LN

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
Sylwester Rypiński
Prezes
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Szanowny Panie Prezesie

Uprzejmie informuję Pana Prezesa, że do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają skargi od osób zobowiązanych do dodatkowej opłaty z tytułu nieopłaconych składek.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.) „w razie nieopłacenia składek lub opłacenia ich w zaniżonej wysokości, Zakład Ubezpieczeń Społecznych może wymierzyć płatnikowi składek dodatkową opłatę do wysokości 100 % nieopłaconych składek; od decyzji w sprawie wymierzenia dodatkowej opłaty przysługuje odwołanie do sądu według zasad określonych w art. 83”.

Decyzja o wymierzeniu płatnikowi składek dodatkowej opłaty jest decyzją fakultatywną. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że poddanie decyzji wymierzającej płatnikowi składek dodatkową opłatę kontroli sądowej oznacza, iż decyzja ta podlega ocenie w zakresie wszelkich jej aspektów, nie tylko formalnych, ale również merytorycznych. W konsekwencji należąca do sfery swobodnego uznania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych czynność polegająca na wymierzeniu opłaty dodatkowej winna być oceniana pod kątem jej merytorycznej zasadności i celowości. W wyroku z dnia 20 maja 2004 r., II UK 403/03 (OSNP 2005 nr 3, poz. 44) Sąd Najwyższy wyraził między innymi pogląd, że funkcją dodatkowej opłaty jest zdyscyplinowanie płatników składek do wykonania, i to należytego, ciężących na nich obowiązków terminowego i w należytej wysokości opłacania składek. Nie pełni ona funkcji rekompensacyjnej, gdyż taka przypisana jest odsetkom. Opłata dodatkowa stanowi sankcję za niewykonanie lub nienależyte wykonanie obowiązku opłacania składek i ma sens wówczas, gdy - przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności - można oczekiwać, że spełni ona lub może spełnić założony, dyscyplinujący cel.

Trzeba jednak zauważyć, że w art. 24 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych brak jest jednak określenia - poza ogólnymi wytycznymi wynikającymi z podstawowych zasad prawnych - reguł wymierzania dodatkowej opłaty.

Z tego względu, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147 ze zm.), uprzejmie proszę Pana Prezesa o przedstawienie informacji w sprawie praktyki wymierzania przez organy rentowe płatnikowi składek dodatkowej opłaty do wysokości 100 % nieopłaconych składek.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich